

*AZ ÉRMELLÉKI REF.
EGYHÁZMEGYE*

: *1916 évi április hó 13 napján* :

Székelyhidon tartott rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE

Kiadta:

Szabó Zoltán

egyházmegyei főjegyző.

BRÜNNER ADOLF
Székelyhid.

*AZ ÉRMELLÉKI REF.
EGYHÁZMEGYE*

: *1916 évi április hó 13 napján* :

Székelyhidon tartott rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE

Kiadta:

Szabó Zoltán

egyházmegyei főjegyző.

BRÜNNER ADOLF
Székelyhíd.

4

AZ ÉRMELLÉKI
REF. EGYZHÁZMEGYE

1916. évi április hó 13. napján Székelyhidon
:: tartott rendes közgyűlésének ::

JEGYZŐKÖNYVE

JELEN VOLTAK:

VÉGH JÓZSEF esperes és dr. BABÓS JÁNOS egyházmegyei
gondnok elnöklete alatt.

a) Tanácsbírák:

Egyházi részről:	Világi részről:
Szabó Mihály	Magyary Miklós
Bányay László	
Takács Zsigmond	
Lengyel Pál	
Jakab József	

b) Tisztviselők:

Szabó Zoltán lelkészi főjegyző
Bodor Pál lelkészi aljegyző
Takács Zsigmond egyházmegyei pénztárnok
Dr. Gulácsy Sándor egyházmegyei ügyész
Bányay László egyházmegyei számvevő
Kalmár István orsz. lelkészi nyugd. int. pénztárnok

c) **Az egyházak képviselőiben:**

Albis: Kalas István l,
 Álmosd: Syékelyhidy Béla, l, Hermán József g.
 Apátkeresztur: —
 Asszonyvására: Bakos József l.,
 Bagamér: Bányay László l., Silye Dániel g.,
 Bályok: Kalmár István l.,
 Berettyószéplak: Kocsis József pr.
 Bihardiószeg: Fias Kálmán l., Szabados József pr.,
 Biharfélegyháza: Egey István l., Ujlaky József g.,
 Biharvajda:
 Csokaly: Simon Imre l.,
 Érábrány: Debreczeny László l.,
 Éradony: —
 Érbogyoszló: Jakab József l.,
 Érkeserű:
 Érköbölkut: Varga Béla l.,
 Érmihályfalva: Végh József l.,
 Érolaszi: Dajka István l.,
 Érsemjén: Szatmáry Károly l.,
 Értarcsa:
 Gálospetri: Takács Zsigmond l.,
 Hegyközszentimre:
 Hegyközszentmiklós: Sillye Gábor l., Balázs József g.,
 Kiskereki: Lengyel Pál l.,
 Kokad: Bodor Pál l.,
 Kóly: Kovács László l.,
 Magyarkécz:
 Margitta:
 Micske: Rácz Lajos l.,
 Monospetri:
 Nagyléta: Radó József l.,
 Ottomány: Szabó Mihály l.,
 Piskolt: Thamássy Géza sl.,
 Poklostelek: Kiss Sándor l.,
 Szalacs:
 Székelyhid: Szabó Zoltán l., Kulcsár József g.,
 Szentjobb: Csokonay József l.,

Tóti: Kovács Lajos l.,
Ujléta: Bogdán János l., Katona János g.
Vedresábrány:

d) Választott tanítói-képviselők:

Molnár Antal (Bagamér)

Kiss Lajos (Bihardiószeg)

1. szám. Esperes úr a következő imádságával:

Felséges Isten, sorsunkat intéző Fővaló!

A tavaszi szellő lágyan suhan át a fák rügyezni, lombozni kezdő ágai között! Erdők s ligetek néma magányában a kicsiny ibolya szerényen megvonul! A megmozdult világ-egyetem tavaszi képe különféle színeket mutat! Élet, elevenség, alkotó munka a békés területeken, pusztulás, romlás, gyászos siralom a véres harczok mezején. Mit ész, erő szorgalom vas akarat évszázadoknak hulló verejtékével alkotott, néhány óra, néhány peroz alatt megsemmisíti azt, emberi agyak rémes alkotásainak borzalmas fegyvere. Istenséged végtelen hatalmának egy részét, a romlásnak a pusztításnak elemeit mintha kisajátította volna az ember, hogy egyik nemzetség a másiknak átka, romlása legyen.

Atyánk Istenünk! Nem tudjuk, nem értjük meg e csaknem két éve huzódó háboruban örök végezéseidnek elrejtett titkait.

A tisztítótüzet jelképezik talán e rémséges napok? Eredeti, öröklött bűnét s hibáját, gyarlóságát levetkezve kerül ki talán ennek lángjaiból a győzedelmeskedő? Avagy talán elhamvad tűzében minden szent, nemes magasztos érzemény? Ezeket a kérdéseket teszi fel a jövődőért aggódó lélek kétségbeesése! Feleletet reá mikor kapunk jó Atyánk? — hiszen annak kértelhetetlen szigora nemzeti temetönket áshatja meg, kedvezése pedig egy boldogabb 1000 év áldó, alkotó, teremtő munkájának nyitná meg kapuját. Előbbitől félve rettegünk jó Atyánk, de ismervén nagy kegyelmedet s ügyünk igazát, gyermeki bizodalunk mély aláztával hisszük, reméljük a végső diadalt!

Mit a fegyver pusztít s feldul a háboru, azokat újra építeni a mi feladatunk. Hol tábort jár az emberi önzés s evangéliumából törölve van a szeretet, nekünk ki kell ott bontani a Krisztus zászlaját s nevében s nevével kikell vivnunk az általános ember szeretet nagy diadalát!

Hitünk Fejedelme Megváltó Krisztusunk!

Földi országodnak az anyaszentegyháznak fundamentoma sark köve az általad hirdetett s halálíg követett *szeretet*. Ezt az országot építeni, réseit kijavítani, mulasztásait kipótolni, áldó hatását általánosítani, egyetemessé tenni gyültünk most együvé! Mi a Te országodnak vagyunk vitézkező katonái, fegyverünk a hit, remény és a szeretetnek páncélinge, mellvasa, melyről hogy visszapattanjanak s melyen hogy megtörjnek az emberi kísértésnek minden támadásai, ez az a miért most összegyültünk, ez az a miért most lebornlva kérünk. *Ámen.*

Lelkünket az Istenhez emelte, utána egyházmegyei gondnok ur megnyitó beszédében rámutatott a háboru következtében nehéz megpróbáltatások közé jutott egyházi életünkre, a közgyűlés megjelent tagjait üdvözölte s az összehívott közgyűlést az elnökség nevében megnyitottnak nyilvánította.

2. szám. Közgyűlés megnyitása után lelkeszi főjegyző számba veszi a közgyűlés alkotó tagjait:

Az elnök megállapítja, hogy az elől megnevezett tagok az elnökséggel együtt 41. vannak jelen. Távolmaradásukat igazolták Lovász Béla, Molnár József, K, Szabó József, Csuka Ferencz, Balogh Ferencz, Takács József, Nagy Imre, Ablonczy József, Laczák Dezső, lelkészek, továbbá Bónis Elemér, Konrád László, Szunyogh Barnabás. Hadbavouulásuk miatt nem lehettek jelen Farkas Gábor, Pappszász Lajos tanácsbirák és dr. Várady Miklós világi főjegyző.

3. szám. Esperes ur betérjeszti időszaki következő jelentését:

ESPERESI IDŐSZAKI JELENTÉS.

Nagytiszteletü tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

1915. szeptember 23-án volt egyházmegyénk utolsó közgyűlése! Honfiui bánat kétségbeesés ült akkor is a lelkeken hittük, reméltük, hogy mikor újból találkozunk a béke áldásos melege sugárizik felénk.

A zordon tél hidege nem hogy megfagyasztotta volna, de fokozta a népek s a nemzetek szívében az egymás elleni gyűlölet, szeretetlenség emberietlenség érzelmeit, ma már nem fajok, népek, nemzetek, de az egész látható világ harcban áll egymással! A keresztyén lélek hiába küldi ki reménységének fehér galambjait, véráztatta mezőkön olajág nem terem. Békés munkásság áldó hatásáról, szép eredményeiről számot is alig adhatok s csupán az elnökileg végzett teendők felsorolására szorítkozom.

Őszi közgyűlésünk határozata értelmében az alapok s alapítványok rendszeres elkülönítése céljából a vagyon leltárakat minden egyháznak kiigazítás, illetve pótlás végett kiadtam az alapokról, alapítványokról külön-külön számadások készítését elrendeltem.

Azon egyházak, melyeknél a tüzbiztosítás nem a tényleges érték szerint eszközöltetett, a biztosítást egyházmegyei határozatunk szerint felemelték.

A számvevőszék által eszközölt kifogások az érdekelt egyházaknál helyesbítettek, illetve a hiányok pótolattak, csak a „Kálvineum“ javára megszavazott járulékok nem lettek pontosan beszolgáltatva még ma sem, e tárgyban a „Kálvineum“, elnökének hátrány kimutatását várom, hogy a késedelmezőkkel szemben szigorubban járassak el.

Hogy számvevőszék az egységes számadási mintát nem készíthette el s nem bocsáthatta az egyházak rendelkezésére, oka a háboru, de meg azon körülmény, hogy a kerület éppen most foglalkozik az egységes számadási minták elkészítésével.

A tanügyi bizottság előterjesztése folytán hozott ama határozatnak, hogy a gróf Zichy Tivadar diószegi tanyáján egy tanyasi iskola felállítását szorgalmazzam; eleget tettem annyiban, hogy határozatunkat a kerületre felterjesztettem s az ügyet magánúton a kir. tanfelügyelőségnek, Biharmegye közg. bizottságának jóindulatu pártfogásába ajánlottam. Tényleges eredménnyel nem számolhatok be, de hiszem hogy háboru multával az is megérkezik.

Hogy az iskolai beiratási díjak összegéről a kerület által megkívánt jelentés beküldését nem szorgalmaztam oka az, hogy még október elején a Hegedüs és Sándor céggel nem volt vég-

legesen tisztázva a kérdés, azt csak a novemberi kerületi közgyűlés oldotta meg. A kimutatások pontos beküldése jövőben természetesen minden iskola fentartónak elmulaszthatatlan kötelessége leend.

Az első lelkészképesítő vizsgálat tárgyát, idejét, illetőkkel közöltem, vizsgájukon mint bizottsági tag megjelentem.

Az O. r. l. e. gyűlésén a magyar prot. irodalmi társaság közgyűlésén egyházmegyémet képviseltem, utóbbira, hol kettős képviseletre volt szükség felkértem, behívtam Bányay László egyházmegyei tanácsbíró urat is.

Tanítók felmentése, szabadságolása, hadikötvények jegyzése, általában a háborúval kapcsolatos különféle jótékonyágok, takarékoságok gyakorlása érdekében leadott állami s felsőbb egyházhatósági rendeleteket időnként megköröztem.

Őszi egyházmegyei közgyűlésünk határozatait, amiket kellett ker. közgyűlésünkre felterjesztettem.

Segéd lelkészek negyedévi kimutatásait törvényes időben felküldtem; az orsz. lelk. nyugdíjintézetbe belépő új lelkészek törzskönyvi lapjait, a családban történt változási kimutatást végrehajtó bizottsághoz felküldtem, tökesegélyt nyert egyházak jelentéseit bekértem.

Közalapi lelk. nyugdíjintézeti számadásokat bizottságilag megvizsgáltam, felterjesztettem, a 1916. évi járulék kimutatást felküldtem.

Kerületi végzésünk értelmében a szatmárnémeti ref. tanítónőképzőintézet részéről küldendő kerületi képviselői állásra a szavazást elrendeltem, a szavazatok Érolaszi és Hegyközszentimre kivételével beérkeztek e két egyház sürgetésem dacára sem küldött szavazatot, velök szemben szabályrendeletünk 6. §.-a 3. bekezdésének alkalmazását kérem.

Lacák Dezső éradonyi jelenleg tábori lelkész helyett felügyelő lelkésznek előbb Molnár József értarcsai, majd ennek betegsége folytán s. Nagy József érkeserüi lelkészeket kértem fel s rendeltem ki.

Egyházi adóhátrányosok kimutatását több esetben felterjesztettem az alispáni hivatalhoz, de a világháború a hátrányok behajtását jelentékenyen megakadályozta.

Személyi változások is voltak az elmúlt félév alatt. Széles Károly szalacsi s lelkész helyére Hegedüs Albertet, Orosz Kálmán adonyi s. lelkész helyére Balogh Zoltánt rendeli főtiszt. Püspök ur. Szentmiklós Balaskó Ilonát, Érolaszi Ujvári Vilmát választja meg rendes tanítónak, ezeknek választását elnökileg ideiglenesen megerősítettem, bekebeleztetésüket kérem. — Lovász Margit Szentjobbon, Németh Lajos Tótiban, Orosz Zoltán Gálospetriben mint h. tanítók lettek alkalmazva, utóbbi Orosz Zoltán alig foglalta el helyét már katonának kellett mennie. Itt azóta Takács Zsigmond lelkész eléggé nem méltalható buzgalommal vezeti, tanítja minden díjazás nélkül a 6 osztályu népes vegyes iskolát, nemes hazafias önzetlen cselekedetével egyházmegyénk hálas elismerését méltóan érdemelte meg. Tóth Miklós hősi halált halt b. diószegi tanító jeltelen sirjához szálljon el kegyeletes imánk, dicső emlékezetét több elköltözött bajtársainak emlékezetével háboru után örökíti meg egyházmegyénk. — Lelkeszi karunknak is kidőlt egy valamikor hatalmas, ntóbbi időben jól megérdemelt nyugalját élvező tagja Szathmáry Sándor érmihályfalvai nyugalmazott lelkész. Tragikus halála még fájóbbá tette a sebet mit elvesztése okozott. Temetésén személyesen jelentem meg s a gyászoló család előtt ol mácsoltam egyházmegyénk fájó részvétét. Emlékezetének jegyzőkönyvi mngörökítését kérem. Alig néhány napja dobta el magától az életei Huszár Sándor ottományi tanító, ki több mint 30 éve kifogástalan buzgalommal végezte kötelességét.

Nagy Imre szalacsi lelkész nyugdíjaztatás iránti kérelmét nyugdíjbizottságunkban letárgyaltam s a kerületi nyugdíjbizottsághoz felterjesztettem.

Kötelességszerűen említem meg, hogy házi segély s gyámintézeti pénztárainkat a járhatatlan tavaszi utak miatt nem vizsgálhattuk meg, bizottságot összehívni Gálospetriben lehetetlenséggel volt határos, de meg novemberben adatván át a gyámpénztár, az átadás alkalmával az elmúlt 10 hónap számadása tételenként átvizsgáltatott. Őszi közgyűlésünk elé a két pénztár számadását feltétlen befogjuk terjeszteni. A járhatatlan ut s helyi viszonyok okozták azt is, hogy Hegyközszentimrén a kerület által elrendelt helyszini vizsgálatot nem tarthattuk meg s e miatt a belhivatalnokok fajárandóságának ügye nem szerepel a tárgysorozatban. Dr. Babós Janos egyh. m. gondnok ur volt szives vállalkozni a kimenetelre, azonban jószándékának utját állta a sár!

Jeleu közgyűlésünk tárgysorozatát összeállítottam, a bírósági ügyeket előkészítettem egyházmegyénk alkotó tagjait már közgyűlésünkre meghívtam.

Teljes tisztelettel, a nagytiszteletű és tekintetes közgyűlésnek
Érmihályfalva, 1916. április 2.

alázatos szolgálója:

VÉGH JÓZSEF

esperes.

Közgyűlésünk a felolvasott esperesi jelentést tudomásul veszi, tett intézkedéseit jóváhagyja. Az ér-olaszi és hegyközszentimrei lelkészeket, miután egyházuk szavazatot esperes ur felszólítása daczára sem adott be, 5—5 korona birság lefizetére kötelezi. A jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvünkben közzététetni rendeli.

Szatmáry Sándornak — ki egyházmegyénknek hosszú idün keresztül volt buzgó tanácsbírája — emlékezetét jegyzőkönyvünk külön lapján megörökíteni határozza.

Szathmáry Sándor

érmihályfalvai református lelkész, az érmelléki

:: ref. egyházmegye tanácsbirájának ::

emlékezete legyen áldott!

Meghalt 1915. október hó 1-én, életének 60.,

:: lelkipásztorságának 34. évében. ::

4. szám. Olvastatott az 522-1915 sz. egyházkerületi határozat, mely elvi jelentőségénél és közérdekű voltánál fogva egész terjedelmében közzéteszi a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak Zemplén vármegye kir. tanfelügyelőjéhez intézett s 30,240—VI. c. 1914. szám alatt kelt rendeletének másolatát.

Tudomásul szolgál.

5. szám. Olvastatott az 523-915 sz. egyházkerületi határozatban közzétett 81-1915 számú konventi határozat mely felzoroelván a m kir. Curiának az alapítványokra hozott elvi jelentőségű végzéseit; figyelmezteti és szigoruan utasítja az egyházmegyéket, hogy minden olyan esetben, mikor a hagyatéki bíróság valamely hagyomány kiutalását a már előzetesen kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél bemutatásától teszi függővé, e határozatban idézett curiai határozatokra való hivatkozással 8 napon belül a királyi törvényszékhez éljenek felfolyamodással s ennek sérelmes határozataival szemben ugyancsak a végzés kézbesítésétől számított 8 napon belül éljenek felfolyamodással a m. kir. Curiához. Ily módon lehet csak elhárítani a bírói letétben való kezelés folytán egyházi intézményeinket érő tetemes kamatveszteségeket. Annyival is inkább élni kell pedig e jogorvoslattal, mert az egytetemes konvert jövőre mindenütt, a hol ily nemű mulasztás fordul elő, fel fogja hívni az egyházkerületeket az illető mulasztó közegek felelősségre vonására és a hozzá felterjesztett alapító leveleket ilyen esetben csak akkor fogja jóváhagyás végett bemutatni, ha a bíróság előtt megengedett jogorvoslatok kimerítése igazolva lett.

Egyházmegyei közgyűlés az anyagi felelősség hangsúlyozásával utasítja az egyházközségeket e határozatban foglalt meghagyás teljesítésére.

6. szám. Az 525-1915 sz. egyházkerületi határozat elrendeli, hogy minden missziói lelkész állandó jelleggel bíró több évi használatra alkalmas missziói naplót vegyen használatba a jövő évtől kezdve, mely esetleg lelkész változás alkalmával is a hivatal számára megőrzendő. Ez a napló hivatalos egyházlátogatás alkalmával mindig előmutatandó minden missziói lelkész által, a mennyiben e napló adatai és bejegyzései szolgálnak majd a missziói munkák ellenőrzései alapjául. Az évi jelentések is e napló alapján készítenők el.

Közgyűlésünk az 525-1915 sz. egyházkerületi határozatot a felsődernai missziói lelkész figyelmébe ajánlja.

7. szám. Az 538-1915 évi egyházkerületi határozat közli, hogy a háboru folytán károsult egyházak és behivatalnokok kártalanítását a vallás- és közokt. miniszter ur kilátásba helyezte.

Tudomásul szolgál.

8. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 556-1915, számu határozatában felhivja az egyházmegyéket, hogy jövőre a népiskolai tökesegély iránt csak olyan kérvényeket terjesszenek fel, a melyek az 1908. évi 321. sz. egyházkerületi határozatban foglaltak szerint vannak kiállitva és felszerelve.

Egyházmegyei közgyűlés figyelmezteti a lelkészeket, hogy népiskolai tökesegélyért benyujtott kérvényeiket az 1908. évi 321 számu kerületi határozat kívánalmai szerint állitsák ki s szereljék fel.

9. szám. Egyházkerületi közgyűlés 770-1915. számu határozatában felhivja az iskola fenntartó egyházakat, hogy iskoláiknak hat osztályává fejlesztését már a jövő iskolai évben megkezdjék s hogy a rendes viszonyok helyreálltával ismétlő iskolák és ezzel kapcsolatos ifjusági egyesületek szervezéséről gondoskodjanak.

Közgyűlésünk kötelezi az iskola fenntartó egyházakat, hogy e kerületi határozathoz lehetőség szerint alkalmazkodjanak.

10 szám. A 772-1915 sz. egyházkerületi határozat felhivja az iskola fenntartó egyházakat, hogy a betegség miatt szabad-ságolt tanítók helyettesítési költségeinek az egyetemes adó alapból kérése alkalmával az egyházközség egész háztartási szükségleteit feltüntető számadásaikat terjesszék fel az egyetemes konventhez.

Tudomásul szolgál.

11. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 784—1915 számu határozatában kijelenti, hogy a hadbavonult tanítók hősi halála esetén az egyházak e körülményt csak az esetben állapithatják meg s a tanítói fizetést ily okból csak az esetben szüntethetik be, ha az illető tanító elhalálása az állami halotti anyakönyvbe már feljegyezve lett, mert az elhalálkozás tényének közokirat jellegű bizonyítékául csak az állami halotti anyakönyv fogadható el.

Egyházmegyei közgyűlésünk ez elvi jelentőségű

határozatot midőn tudomásul veszi, mihez tartás végett az iskolafenntartó egyházaknak figyelmébe ajánlja.

12. szám. Egyházkerületi közgyűlés 796—1915 számú határozatában a nem református tanulók vallásoktatása tárgyában adott jelentések rendezése végett kimondja:

1.) hogy a jövőben külön jelentés adassék a középiskolákba, (ide számítva a tanító és tanítónőképzőket, felsőbb leányiskolákat, kereskedelmi és ipari irányú felsőbb szakiskolákat) és külön jelentés a népiskolákba (ide számítva a polgári fiú és leányiskolákat, kereskedő és iparos tanonciskolákat, ismétlő iskolákat és felső népiskolákat) járó tanulókról. A jelentésekre a félreértések és az illetéktelen bizottságok elé jutásból származható késedelmes tárgyalás kikerülése végett feltűnően rávezetendő, hogy „az egyházkerületi tanügyi bizottság elé,” vagy „az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság elé;“

2.) a népiskolai tanügyi bizottság elé terjesztendő jelentésekben és ezek végén a következő adatok tüntetendők fel, illetve összegezendők; hány fiú, hány leány, hány vallástanítótól, hány heti órában, minő tankönyv alapján és milyen helyiségben részült vallástanításban? Mennyi volt a vallástanítás díjazása? Fel kell említeni ezeken kívül, hogy mik a kívánalmak a vallásoktatás rendezettségére szempontjából és mik lennének az orvoslás módjai?

Közgyűlésünk az egyházkerület 796—1915 sz. határozatát tudomásul veszi s az iskolaszéki elnököket felhívja, hogy ahhoz alkalmazkodjanak.

13. szám. Egyházkerületi közgyűlés 753—1915. számú határozatának 3.) pontja alatt felhívja az egyházakat, hogy az iskolákban a túlzúsófoeltság megszüntetésére a normális viszonyok helyreálltával mindent tegyenek meg, a hol eredményesnek mutatkozik; vegyes iskolák szervezésével. Ebből a szempontból felhívja egyházmegyénket is, hogy a népesség tekintetében ki nem mutatott 6 tanteremről f. évi őszi gyűlés elé pótlólag jelentsen.

Ugyancsak e határozat 7.) pontjában arra is felhívja egyházmegyénket, hogy a lakbért mindenütt mutassa ki s a hol még most sincs a tanítóknak törvényes lakbértük, a lakberek rendezése felől intézkedjék.

Közgyűlésünk felkéri esperes urat, hogy a népesség tekintetében ki nem mutatott 6 iskoláról az adatokat beszerezve az őszi egyházkerületi közgyűlésre pótló jelentését adja be. A margittai és szalacsi iskolafentartó egyházakat pedig utasítja, hogy tanítóinak lakbérét a törvény által megállapított 250 koronára emelje fel.

14. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk 125—1915. számú határozatával már elfogadta az „Egyházmegyei szabályrendeletet.” Hogy e szabályrendelet életbe léptethető legyen, azt,

közgyűlésünk tudomásvétel és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez 3 példányban felterjeszteni határozza.

15. szám. Balogh Ferencz közgyűlésünkhöz intézett levelében, — hivatkozva gyakran megújuló és nem muló természetű betegeskedésére, melyek állandóan akadályozzák a reáruházott tanácsbirói megbízatások és kiküldetések végzésében — kijelenti, hogy kénytelen tanácsbirói tisztségéről lemondani s arra kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy lemondását tudomásul venni és elfogadni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk a legnagyobb sajnálattal veszi tudomásul Balogh Ferencnek a lelkészi tanácsbirói állásról való lemondását. Felhozott indító okai azonban, melyek lemondásra készítetik, — olyanok, hogy azok előtt közgyűlésünknek meg kell hajolnia. Azért — eddigi munkásságáért hálás köszönetét fejezve ki — lemondását elfogadja s a lelkészi tanácsbirói tisztség alól fölmenti. E lemondással kapcsolatosan közgyűlésünk felkéri az elnökséget, hogy az ekként megüresedett lelkészi tanácsbirói állás betöltése felől minél előbb intézkedni sziveskedjék. A beküldött szavazatok felbontására bizottsági tagokul esperes ur elnök-

lete alatt kiküldetnek: Takács Zsigmond, Konrád László és Szatmáry Károly urak.

16. szám. Molnár József bejelenti, hogy az érmihályfalvai körben viselt dékáni tisztségéről beteges állapotára tekintettel lemond s kéri felmentését.

Egyházmegyei közgyűlésünk — eddigi buzgó tevékenységéért köszönetet fejezve ki Molnár József lemondását indokaira tekintettel — elfogadja, hosszú éveken keresztül lelkiismeretesen viselt tisztsége alól felmenti. A megüresedett dékáni állás betöltését őszi közgyűlésünkre halasztja, addig pedig esperes urat kéri fel, hogy helyettesítése felől intézkedni sziveskedjék.

17. szám. Egyházkerületi közgyűlés 18-1915 számú határozatában felhívta az egyházmegyét, hogy állapítsák meg azon egyházak névsorát, melyeket állandó káplántartó helyekül kívánnak elismertetni. Egyházmegyei közgyűlésünk 13-1915 számú határozatában meg is állapította a káplántartó helyek névsorát, azonban Nagyléta helyett tévedésből Érsemjén vétetett fel.

Egyházmegyei közgyűlésünk kimondja, hogy 13-1915. sz. határozatában történt tévedés helyreigazítása végett újra megnevezi az állandó káplán tartásra jogosított egyházakat, melyek a következők: Érmihályfalva, Nagyléta, Bihardiószeg, Margitta, Bagamér, Székelyhid, Szalacs, E megállapítás az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztendő.

18. szám. A hegyközszentmiklósi ref. egyháztanács jelenti, hogy az 1915. év november hó 28-án tartott gyűlésében a Szentessy Károly halála következtében megüresedett II. tanítói állásra Balaskó Ilona okleveles tanítónőt hívta meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlésünk a választást tudomásul veszi, Balaskó Ilonát állásában a törvényszabta eskületétele után megerősíti s őt egyházmegyénk tanítói karába iktatja. Kötelezi úgy a választó egyházat, mint a megválasztottat a bekebelezési díjnak egyházmegyénk pénztárába leendő pontos befizetésére.

19. szám. Az érolaszi ref. egyháztanács jelenti, hogy az 1916 évi február hó 26-án tartott presbiteri gyűlésen megőresedett tanítói állást Ujváry Vilma tanítónővel töltötte be és kért a választás megerősítését.

Közgyűlésünk a választást tudomásul veszi, Ujváry Vilmát állásában a törvényszabta eskü letétele után megerősíti s őt egyházmegyénk tanítói karába igtatja, kötelezván ugy a választó egyházat, mint a megválasztott tanítónőt a bekebelezési díjnak egyházmegyénk pénztárába leendő pontos befizetésére.

20 szám. Olvastatott a nagyváradi református tanítónőképző intézet igazgató tanácsa 1916 évi márczius hó 28-án tartott gyűlési jegyzőkönyve. A jegyzőkönyvi másolat bemutatja az intézet 1915. évi megvizsgált és jóváhagyott számadását. Ugyancsak a jegyzőkönyvi szám feltünteti az intézet 1916. évi következő költségvetését is.

Kiadás	47,631.14 Kor.
Bevétel	43582.56 „
Fedezetlen	<u>4048.58 „</u>

Igazgató tanács a hiány megszüntetése végett felhívja az elnököt, hogy a mutatkozó többlet kiadást takarékoskodva tüntesse el vagy a lehetőségig mérsékelje.

Tudomásul szolgál,

21. szám. Dr. Babós János számvevőszéki elnök beterjeszti következő jelentését:

Nagytiszteletű és tekintetes

Egyházmegyei Közgyűlés!

Mindenek előtt az elmúlt évi számvevőszéki jelentésnek és az erre hozott 129 számú közgyűlési határozatnak azt a részét tartom szükségesnek megismételni, a mely bizonyos hiányok orvoslását célozta. Nevezete-

sen első sorban a csokalyi egyház lelkészét és gondnokát a számvevőszék javaslatára arra utasította a közgyűlés, hogy mivel számadás helyett csak az 1914. évi gondnoki naplót küldötte be, ennél fogva 15 nap alatt rendszeres számadást küldjön a köri számvevőhöz megvizsgálás végett és egyuttal erről tegyen jelentést az esperes urhoz, hogy megtette e a köteles jelentést az esperes urhoz, azt a számvevőszék nem tudja, de azt sajnálattal jelenti, hogy a számadás elkészítésére vonatkozó közgyűlési utasításnak nem volt semmi fogantatjn. mert a csokalyi lelkész nem csak az 1914 évi számadást nem küldötte be a köri számvevőhöz, hanem az 1915 évi számadásra vonatkozólag is megismévelte az előbbi elárást és számadása helyett most is a gondnoki naplót küldötte be. — Tekintettel tehát a közgyűlési határozattal szemben tanusított nagymérvű engedetlenségre, a számvevőszék a következő javaslatot terjeszti a nagytiszteletű és tekintetes Egyházmegyei közgyűlés elé: Méltóztassék az esperes urat felhatalmazni arra hogy ha a csokalyi lelkész az 1914 és 1915 évi rendszeres számadását hozzá a köri számvevő által megvizsgálattatás végett 30 nap alatt be nem küldi az esetben az esperes ur a csokalyi lelkész költségére két lelkészt küldjön ki a számadások elkészítésére.

Az asszonyvásárai egyház az alaptól általa költsön vett 7300 k. költsön lejárt részletét a közgyűlés határozata ellenére a múlt évben sem térítette vissza az alapnak, ugy, hogy az egyház most már két részlettel vagyis 1460 koronával van hátralékban. Utasítani kérjük tehát az asszonyvásári egyházat arra, hogy a hátralékot az alapnak záróhatáridő alatt fizesse vissza

Az 1915 évre vonatkozó számadások, az elől említett csokalyi egyház kivételével, mindenünnen beérkeztek és a számvevőszék azokat eltekintve a némelyeknél tapasztalt és kijavított lényegtelen hibáktól helyeseknek találta. Egyedül a berettyószéplaki számadás volt olyan összekuszált, többszörösön átírt és zavaros, hogy azt megbírálni lehetetlen volt és e miatt a számvevőszék a

lelkészt új számadás készítésére utasította. Ez be is érkezett és bár most sem felelt meg a legegységibb igényeknek sem, de legalább olyan volt, hogy a köri számvévő azt a tényeknek megfelelőleg képes volt átdolgozni, abból a tényleges állapotot megállapítani és a végösszeget helyesbiteni. — Kérjük figyelmeztetni a berettyószéplaki lelkészt és gondnokot arra, hogy a jövőre a számadások elkészítésére nagyobb gondot fordítson.

A szalacsi számadásból a számvévőszék azt a meggyőződést szerezte, hogy a mult évben az egyház sem állami adót nem fizetett, sem adóságot nem törlesztett. Az ilyen eljárásnak pedig rendesen az a következménye hogy az anyagi egyensúly előbb-utóbb felbillen. miért is szükségesnek tartjuk a szalacsi egyházat veszedelmes következményeire figyelmeztetni, annál is inkább mert a költségelőirányzatban egyházi adóhátrányból várható bevétel beállítva nincs, a mi azt a látszatot kelti, hogy ott adóhátrány a mult évben nem volt; ezt pedig alig lehet feltenni akkor, a mikor a számadások nagyrésze óriási adóhátrányokról tanuskodik. Így például Éradonyban 1471 k. 30 f. Érkeserűben több mint 900 k. Bihardiószezen 12000 koronán felül van az adóhátrány Rendkívül nagy ezeken kívül Értarcsán és Kólyon is.

A mi különösen Bihardiószeget illeti, már a mult évben is utasította a közgyűlés az ottani lelkészt és gondnokot arra, hogy 10.000 koronát kitevő adóhátrálékból a behajthatókat hajtsák be, a behajthatatlanokat pedig írják le. A nevezettek azonban az utasítást nem teljesítették, a mi onnan tűnik ki, hogy a tavalyi 10.000 k. hátralék 12000 koronára emelkedett.

Értarcsának a magtári számadás szerint 60 hektoliter gabona a magtár alapja és e mellett 64 hektolitert tesz a kamat hátraléka.

Olyan beteges tünet ez, a melynél szemet hunyni nem lehet.

Ezeknél fogva ismételve kérjük az illető egyházakat arra utasítani, hogy a behajthatatlan követeléseket írják le, a behajthatók behajtása iránt pedig a szükséges intézkedéseket tegyék meg. Különösen Értarcsát pedig arra kérjük utasítani, hogy a behajthatatlan magtári kamat hátrány leírása mellett a behajthatókat pénzre változtassa át és erről két kezessel megerősített kötelezvényt vegyen az adóstól úgy, hogy ezt még a folyó évben megejtendő canonica visitatio felülvizsgálhassa.

Érkesei az alapokra és alapítványokra vonatkozó számadását a rendes egyházi számadásba illesztette be. A számvevőszék megtette a kellő figyelmeztetést az iránt, hogy ezekről külön számadást készítsen.

Kóly és Biharfélegyháza az alapokról és alapítványokról számadást nem készített. Mind a két egyház lelkészét utasítani kérjük arra, hogy az ezekre vonatkozó számadást 15 nap alatt a körüli számvevőhöz küldje be, és erről az esperesnek tegyen jelentést.

Nagylétánál azt tapasztalta a számvevőszék, hogy az alapoktól és alapítványoktól költsön vett pénzek után kamatot nem fizet. Kérjük arra utasítani, hogy a jelzett összegek után a kölcsönző alap javára 6% kamatot számoljon le.

Sok egyház azt a szabálytalan eljárást követi, hogy az 50 filléres iskolai díjakat a rendes egyházi számadásban számolja el, a hol bevételezi ugyan, de rendes szükségleteire elkölti. Tekintettel arra, hogy ezeknek a pénzeknek külön rendeltetésök van, utasítani kérjük valamennyi egyházat arra, hogy ezektől külön alapként kezeljék és azokról külön számadást készítsenek.

Különösen érdemesnek tartja a számvevőszék az érábrányi lelkész urnak azt a dicséretes buzgóságát felemlíteni, a mely szerint saját egyházában egyházi könyvtárt létesített és e célra ő 140 koronát adományozott.

A költség előirányzatot valamennyi egyház beküldte. A nagyobb rész megtalálta a kellő fedezetet is az előirányzott szükséglejre, de sok egyháznál nagy összeg mutatkozik fedezetlenül; így például Asszonyvásáránál 1831 kor. Szentjobbnál 851 kor olyan szükséglet van felvéve, a melyre fedezet nincs. Kérjük ezeket utasítani, hogy a fedezetről rendkívüli adókivetéssel gondoskodjanak.

Tisztelettel

BABÓS JÁNOS

számvevőszéki elnök

Az egyházmegyei közgyűlés utasítja a csokalyi lelkészt és gondnokot, hogy az egyház 1914. és 1915. évi rendszeres számadását a körüli számvevőhöz 30 nap alatt küldjék be és ugyanazon idő alatt erről az esperesnek tegyenek jelentést: — az esperest pedig megbizsa, hogy ha a megszabott határidő alatt a számadások be nem érkeznének a csokalyi lelkész költségére küldjön ki oda két lelkészt a számadások elkészítésére.

Az asszonyvásárai 7300 k. költsön lejárt két részletére vonatkozólag az egyház időközben azt a kérelmet terjesztette elő, hogy annak lefizetésére az 1917. évig részére halasztás engedjék, ennél fogva a közgyűlés megengedi, hogy az egyház az 1914. és 1915. évben lejárt két részletet az 1917. évben fizesse le.

Berettyószéylakot figyelmezteti, hogy jövőre a számadások elkészítésére nagyobb gondot fordítson.

Mind ama egyházakat, a melyeknél nagyobb adóhátrány van, utasítja, hogy a behajthatókat hajtsák be, a behajthatatlanokat pedig írják le.

Az értarcsai egyház presbiteriumát utasítja, hogy a behajthatatlan magtári kamat hátrány leírása mellett a behajthatókat pénzre változtassa át és arról két

kezessel megrősített kötelezvényt vegyen az adósoktól, olyan időben, hogy a folyó évben megejtendő canonica visitatio felülvizsgálhassa.

A kőlyi és bihar-félegyházi lelkészt és gondnokot utasítja, hogy az alapokra és alapítványokra vonatkozó számadást a körüli számvevőhöz 15 nap alatt küldje el és erről az esperesnek tegyen jelentést.

A nagylétai egyházat utasítja, hogy az alapoktól és alapítványoktól kölcsönvett olyan tőkék után, amelyeknek külön rendeltetésük van 6%₀ kamatot számoljon el.

Valamennyi egyházat figyelmezteti, hogy az 50 filléres iskolai díjakat külön kezelje és azokról külön számadást készítsen.

Végül ifj. Debráceny László érábrányi lelkésznek elismerését fejezi ki ama dicséretes buzgóságáért és áldozatkész cselekedeteiért, amely szerint saját 140 k. adományával Érábrányban egy egyházi könyvtár alapját vetette meg.

22. szám. Szomoru szívvel emlékezik meg egyházmegyei lelkészértekezlet a lelkészek özvegyeinek szármalmas anyagi helyzetéről és nehéz sorsukon könnyíteni akarván elhatározta, hogy felkéri a főtiszteletű és méltóságos egyházkerület útján az egyetemes konventet, hogy a kormánynál tegyen meg minden lehetőt az iránt, hogy a lelkészi özvegyek és árvák segéiye felemelhető legyen s ha e közbenjárás kellő eredményre nem vezetne úgy az egyetemes konvent az egyházak és lelkészek nyugdíjintézeti járandóságának 1—2%-al való emelésével is vessen véget a lelkész özvegyek nyomorának, szenvedésének.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkész értekezlet határozatát magáévá teszi s azt további intézkedések megtétele végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni határozza.

23. szám. Az „Országos református-lelkész egyesület“ válságos anyagi helyzetének könnyítése végett kimondja egyházmegyei lelkész-értekezlet, hogy egyházmegyéje minden lelkészére nézve kötelezővé teszi a „Orle“ tagjai sorába való belépését; továbbá elvárja az ifjabb lelkészekről, hogy az idősebbek szép példáját követve, a „Kalvinium“ alapító tagjainak sorába lépjenek; végül kijelenti hogy az egyházmegyei közgyűlés ama régebbi határozatát, — mely szerint az egyes egyházak a „Kálviniumnak“ megszavazott évi járulékaik pontos fizetésére köteleztettek: — ezutánra is teljes érvényben fenntartja.

Közgyűlünk a lelkész-értekezlet határozatát magáévá teszi és egyházmegyei határozattá emeli.

24. szám. Lelkész-értekezlet felhívja a lelkészeket az „Országos református lelkész-egyesület“ tagági díjainak pontos fizetésére, mivel az „Egyesület“ a tetemes tagdíjhátralékok miatt

anyagi zavarokkal küzd és e miatt még a hivatalos lap küldése s nehézségekre ütközik. És ezzel kapcsolatosan felhatalmazza és megbizva az egyházmegyei pénztárnokot, hogy a lelkesegyleti tagdíjakat a hátralékosoktól azoknak korpótlékából vonja le.

Egyházmegyei közgyűlés a „Lelkész-értekezlet” határozatához hozzájárul és azt határozati erőre emeli.

25. szám. A magyarkéci ref. egyház drága kamatozású kölcsönét reá nézve kenvezőbb kölcsönrel óhajtja felcserélni, a melyre — az orsz. központi Hitelszövetkezet 6 %-os kamatu ajánlatot tett; kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy 5000 korona kölcsön felvételét engedélyezni s az egyház ingatlanaira a bekebelezési engedélyt megadni sziveskedjék.

Egyházmegyei közgyűlés a magyarkécsi ref. egyháznak az 5000 korona kölcsön felvételt engedélyezi s a bekebelezési engedélyt az egyházi ingatlanokra — a javadalmi földek kivételével — megadja.

Utasítja nevezett egyházat, hogy az így nyer kölcsön összeget csakis rézibb keletű s drágább kamatozású kölcsön kifizetésére fordítsa. E határozatát pedig az egyházkerületi közgyűléshez fokozatos megerősítés végett felterjeszti.

26. szám. Az asszonyvásárai ref. egyház az alapítványaiból 1460 korona összegnek 1914. és 1915 évi esedékessé vált részletét, a melyre az egyh. megyei közgyűlés 1915 évi 129 sz. határozattal elkötelezte, nem tudja visszafizetni; -- kéri közgyűlésünket, hogy a fizetési kötelezettség alól 1917 évig felmenteni sziveskedjék.

Közgyűlés a kért engedélyt megadja, s utasítja az asszonyvásárai ref. egyházat, hogy 1917 évi költségelőirányzatában az évi részlet visszafizetésére fedezetet állítson be.

27 szám. A szentjobbyi ref. egyház, — a jelen évben folyósított 5000 korona tőkesegély és az alapjaiból kölcsönvett tőke törlesztésre s megfelelő kamatok fedezetére 1916 évtől kezdve bizonytalan időrendkívüli pótdó kivetését határozta el.

A szabályszerűen hozott határozatot az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja és beleegyezését adja arra nézve, hogy a szentjobbi ref. egyház az 1916 évre bemutatott kulcs szerint adósságának kifizetéséig:

I. a semmi állami adót nem fizetőkre	évenként még 1 kor.-t.
II. az 1-5 k. „ „ fizetőkre	„ „ 2 „
III. az 5-10 k. „ „ „	„ „ 3 „
IV. a 10-15 k. „ „ „	„ „ 4 „
V. a 15-20 k. „ „ „	„ „ 5 „
VI. a 20-30 k. „ „ „	„ „ 6 „
VII. a 30-40 k. „ „ „	„ „ 7 „
VIII. a 40-50 k. „ „ „	„ „ 8 „
IX. az 50-100 k. „ „ „	„ „ 10 „

rendkívüli pótdadót vehet ki.

28 szám. Az álmosdi ref. egyház — mivel 1916 évi költségeloirányzata 1505 korona hiánnyal zárul, a jelen évre új 50⁰/₀-os pótdadó kivetését határozta el.

A szabályszerűen hozott határozatot az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja és beleegyezését adja arra nézve, hogy az álmosdi egyház az 1916 évre 50⁰/₀-os új rendkívüli pótdadót vethessen ki.

29 szám. Az érmihályfalvai ref. egyház beterjeszti megerősítés végett a kezelésében levő „Ölyüs János“ nevét viselő régibb alapítvány alapító levelét. A 208 korona összegű alapítványi vagyon évi jövedelmének 10⁰/₀-a az egyházat illeti, az évi többi jövedelem pedig a szegény ref. iskolás gyermekeknek ruhával való ellátására fordítandó, a fel nem használt kamatrész a tőkéhez csatolandó.

Egyházmegyei közgyűlés a bemutatott s az alapítványokról szóló szabályrendelet szerint kiállított alapítóleveleket megerősíti. Egyik példányának az érmihályfalvai ref. egyház részére való kézbesítését, a másik példányának az e. megyei levéltár részére való elhelyezését, harmadik példányának az egyházkerületi levéltár részére való felterjesztését elrendeli.

30 szám. Az érmihályfalvai ref. egyház jelenti hogy Lovass Sándorne Kollár Terézia urnő érmihályfalvai lakos 1915. dec. 20-án egy 2000 korona értékű egyesült érmihályfalvai takarékpénztári zárolt betét könyvet adott át az érmihályfalvai ref. egyháznak azzal hogy a 2000 korona nevezett pénzüintézetnél 100 éven át kamatoztatandó. 100 év elmúltával a megszorodott tőke kamatainak 90%-a a hivek egyházi adójának aránylagos csökkentésére fordítandó; 10%-kamat pedig mindaddig tőkéhez csatolandó, míg a hivek egyházi adó terheit nem fedezi. Bemutatja a hagyományozott 2000 koronáról szóló 4 példányban kiállított alapító-levelet, — s kéri annak a megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlés a bemutatott s az alapítványokról szóló szabályrendelet kivánalmainak megfelelően kiállított alapító-leveleket s az alapítvány elfogadását kimondó 1—1915 számú presbiteri határozatot megerősíti.

Az érmihályfalvai ref. egyházat utasítja, hogy — az alapító levél szerint — az alapítvány számadását évenként a Tavaszi e. m. közgyűlésnek mutassa be. Az alapító levél egyik példányának a hagyományozó részére, a másik példányának az érmihályfalvai ref. egyház részére való visszaadását, harmadik példányának az egyh. megyei levéltár részére való megőrzését, negyedik példányának az egyházkerületi levéltár részére való felterjesztését elrendeli.

Egyben Lovass Sándorné, Kollár Terézia urnőnek nemes áldozatkészségéről, a ref. egyházhhoz való buzgó ragaszkodásáról tanubizonyságot tevő, nagylelkű alapítványáért jegyzőkönyvi kivonaton hálás köszönetét fejezi ki.

31. szám. Az érmihályfalvai ref. egyház beterjeszti rendes évi jelentését a „Dr. Nagy Albert-féle egyházfentartási alap“ állásáról. A jelentés szerint az alap 1915. decz. 31-én 173 kor. 12 fillér volt.

A jelentés tudomásul vétetik.

32. szám. A margittai ref. egyház beterjeszti „a Bogdánd Sauer iskolai alapítványának 7 példányban kiállított alapító leveleit. Hármát az egyházi, négyet a politikai hatóság részére. Az alapítványi vagyron Nagyváradon 1871-ben végrendeletileg hagyományozott 800 korona, a mely összeg ez idő szerint a nagyváradi kir. törvéuyszéknél birői letétben v n. Az alapító-levélbe a Vall.-és közokt. Miniszterium felhivása folytán beiktatandó volt két pont: az alapító-levél kormányhatósági jóváhagyása és a számadási kivonat évenkénti beterjesztése, e nélkül az alapítvány összege nem adható ki.

E követelményeknek megfelelően kiállított alapító-levél jóváhagyását és megerősítését kéri nevezett Egyházmegyei közgyűlésünkől.

Egyházmegyei közgyűlés e rég óta vajudó iskolai alapítvány ügyét rendezni óhajtván: hogy nevezett egyház az alapítványokhoz és annak kamataihoz hozzájusson, a szabályszerűen szerkesztett alapító-leveleket jóváhagyja és megerősíti.

33. szám. A szalacsi ref. egyház jelenti, hogy Nagy Imre lelkész urnál fenálló 8%-os 27000 korona adósságát a szalacsi ref. egyháztagoktól kölcsön vett 6%-os kölcsönnel akarja kicserélni, a melyre az egyháztagok már ajánlatot is tettek. E kölcsön kicserélési művelet jóváhagyását kéri a Nt. és Tek. Egyházmegyei közgyűléstől.

Egyházmegyei közgyűlésünk az olcsóbb kamatu kölcsön felvételét engedélyezi. S felhatalmazza az egyházmegyei Elnökséget hogy — annak idején a szabályszerűen kiállított kötelezvényeket elnökileg erősítse meg. A szalacsi ref. egyházat pedig utasítja, hogy az így nyert kölcsön összegből fenti terhebb adósságát fizesse ki.

34 szám. Az egyházmegyei jegyzőkönyv hitelesítésével:

Dr. Babós János gondnok, Lengyel Pál kiskereki lelkész, Magyary Miklós tanácsbíró, Szabó Zoltán lelkészi főjegyző bizatnak meg.

A **25—33** számokat jegyzette Bodor Pál e. m. aljegyző,
a többi számokat Szabó Zoltán e. főjegyző.

Hitelesítjük :

Székelyhid 1916. április.

Szabó Zoltán
e. m. főjegyző.

Magyary Miklós
Dr. Babós János
Lengyel Pál

Birósági ügyek.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Székelyhidon 1916. év április hó 12 napján az érmel-
léki egyházmegyei bíróságnak, -- mint fegyelmi bíróságnak --
Bakos József asszonyvásárai ref. lelkész ellemi fegyelmi ügyben
tartott tárgyalásáról.

JELLEN VOLTAK:

A bíróság részéről: Végh József esperes és dr. Babós János
gondnok efnöklété alatt: Szabó Mihály, Jakab József, Bányay
László, Konrád László, Bónis Elemér tanácsbírák, Takács Zsig-
mond előadó, dr. Gulácsi Sándor egyházmegyei ügyész és Szabó
Zoltán egyházmegyét főjegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

A felek részéről: Bakos József lelkész, mint panaszlott. A
panaszosok nem jelentek meg.

Tárgyalás alatt van Perecsenyi Gyula asszonyvásárai lakos-
nak és társainak Bakos József asszonyvásárai lelkész elleni fe-
gyelmi ügye.

Végh József esperes, mint a tárgyalást vezető elnök, az
ülést megnyitván, az V. t.-cz. 53. §-a értelmében felhívja a bíró-
ság tagjait s tekintetbeu való nyilatkozásra, hogy tudomásuk
szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban fel-
sorolt, hivataltból figyelembe veendő érdekességi eset?

Nem.

Felhívja elnök a feleket, hogy nincsen-e a bíróság tagjainak
valamelyike ellen törvényen alapuló érdekességi kifvgásuk?

Nincsen.

Ennek következtében elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke megállapítja továbbá, hogy a felek és tanuk szabályszerűen megidéztettek.

Tárgyalást vezető elnök felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékessége tekintetében van-e előadni valójuk?

Nincsen.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását Takács Zsigmond lelkész tanácsbíró ismerteti az ügy állását. Felolvassa a fegyelmi vizsgálat elrendelésére vonatkozó ügyészi véleményt, továbbá a tanuk vallomásait a vizsgálati küldöttség jegyzőkönyvéből.

Elnök azután felhívja panaszlottat, hogy az ügyre vonatkozó állításait vagy bizonyítékait adja elő.

Bakos József panaszlott, a védelmére már írásban felhozott bizonyítékait kipótolja azzal a megjegyzéssel, hogy a tanuvallo-mási jegyzőkönyvből kimaradt az, hogy Csóka Lajos vallomása ellen kifogást emelt azon okból, hogy ellene hamis esküvés miatt feljelentést akar tenni.

Erre a bizonyító eljárás befejeztetett, mire elnök felszólította ügyészt vádjának előterjesztésére.

Ügyész fenntartja a vádakát s kéri lelkészt az E. T. V. t.-c. 34. §-a 1-ső és 3-ik pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetése miatt vétkesnek nyilvánítani s a bíróság bölcsessége szerint megbüntetni.

Panaszlott lelkész a maga védelmére ismerteti az asszonyvá-sári áldatlan viszonyokat, előadja, hogy b. e. elődjének sem hagytak nyugtot, s azok a kik ellene vádaskodnak, tanuskodnak tulajdonképen mindannyian rokonsági, sógorsági viszonyban állanak egymással. Kéri a bíróságtól felmentését.

Elnök ezután a tárgyalást berekesztette és zárt tanácskoz-mány után, nyílt ülésben egyházmegyei ügyész és panaszlott je-

lenlétében kihirdette az egyházmegyei fegyelmi bíróságnak egy hangulag hozott idecsatolt ítéletét.

Ezután elnök felhívt a panaszost és ügyészt nyilatkozattételre az iránt, hogy a meghirdetett ítéletben megnyugodnak-e vagy az ellen felebbeznek?

Egyházmegye ügyész és panaszlott kijelentették, hogy az ítéletben megnyugodnak.

Kmft.

VÉGH JÓZSEF
egyházi elnök.

Dr. BABÓS JÁNOS
világi elnök.

SZABÓ ZOLTÁN
jegyzőkönyvvezető.

A jogerőre emelkedett ítéletet az esperes nyílt ülésben azonnal végrehajtotta és az elítéltet megfeddette.

Kmft.

VÉGH JÓZSEF
egyházi elnök

Dr. BABÓS JÁNOS
világi elnök.

SZABÓ ZOLTÁN
jegyzőkönyvvezető.

Az érmelléki egyházmegyei bíróság — mint fegyelmi bíróság Perecsényi Gyula és társai asszonyvásárai lakosoknak, panaszosoknak, Bakos József asszonyvásárai református lelkész panaszlott elleni fegyelmi ügyében alólirott napon és helyen megtartott tárgyalás után a következőképen

I T É L T:

Az egyházmegyei bíróság, Bakos József asszonyvásárait lelkészt vétkezésnek mondja ki az E. T. V. t.-c. 34. §.-ának 1., és 3., pontjába ütköző fegyelmi vétségben s ezért őt a hivatkozott egyházi törvények 35 §.-ának b.) pontja alapján f e d d é s r e ítéli.

Az E. T. V. t.-c. 98. §.-ának b.) pontja alapján kötelezi egyházmegyei bíróság Bakos József panaszlottat, hogy a vizsgálattal felmerült 86 kor. 60 fill. költséget a panaszosoknak 15 nap alatt végrehajtás terhével az esperesi hivatal útján fizesse meg.

I N D O K O K:

Perecsenyi Gyula és társai több rendbeli fegyelmi vétséggel vádolták meg Bakos József lelkészt; a bíróság elnöke ügyész véleményének meghallgatása után elrendelte a vizsgálatot.

E vizsgálat során az eskü alatt kihallgatott Tolvaj Bálint, Csóka Lajos, Tamási Béla, Száldobágyi József, Kópis Antal, ifj. Perecsenyi Gyula, Csórján Sándor és Bertalan Józsefné tanuk vallomásából beigazolást nyert, hogy panaszlott sem hivei sem tanítóival szemben nem viseltetett az egyházi törvényeinkben a lelkész kötelességei között előirt szeretettel és szelidséggel; nem tanusított az egyházi fenség iránt, köteles tiszteletet s nem élt hivatásának megfelelő életet. Megállapítást nyert, az is, hogy panaszlott káromló s minősíthetetlen kifejezéseivel, meggondolatlan, durva cselekedeteivel olyan cselekményeket követett el, melyek „az egyházas tekintélyt lealacsonyítják s a viselt egyházi hivatali állás méltóságát sértik.“ Ezért panaszlottat az E. T. V. t.-c. 34. §.-ának, 1., és 3., pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetésében vétkezésnek nyilvánítani s megbüntetni kellett.

A vétkezés megállapításának törvényszerű következménye a felmerült költségek viselésére való kötelezés.

Kelt Székelyhidon, 1916. évi április hó 12. napján.

Az érmelléki egyházmegyei fegyelmi bíróság:

VÉGH JÓZSEF
egyházi elnök,

Dr. BABÓS JÁNOS
világi elnök.

SZABÓ ZOLTÁN
jegyzőkönyvvezető.

Jegyzőkönyv

36. szám. Felvétellett Székelyhidon 1916 évi április hó 12 napján délután 4 órakor az érmelléki ref. egyházmegye rendes bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak, a bihardiószezi ref. egyház elleni ügyben.

J E L E N V O L T A K :

A bíróság részéről Végh József esperes és dr. Babós János gondnok elnöklete alatt: Bányay László, Takács Zsigmond, Szabó Mihály, Lengyel Pál, Bónis Elemér, Konrád László tanácsbírák, Jakab József mint előadó és Szabó Zoltán jegyzőkönyvvezető.

A felek részéről: Diószegi János ref. tanító és Fias Kálmán lelkész, utóbbi a bihardiószezi egyház képviselőjében.

Tárgyalás alatt van Diószegi János bihardiószezi ref. kántortanítónak a bihardiószezi ref. egyháztanács 1916. évi február hó 20-án VI. szám alatt hozott határozata elleni fellebbezése — mint közigazgatási bírósági ügy.

Az ülés megnyitása után Diószegi János felebbező kijelenti, hogy fellebbezését visszavonja.

Elnök ezután a tárgyalást berekeszti és kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott határozatát.

VÉGZÉS:

Egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság a birói eljárás folytatását beszünteti.

Kmft.

VÉGH JÓZSEF
egyházi elnök.

Dr. BABÓS JÁNOS
világi elnök.

SZABÓ ZOLTÁN
jegyzőkönyvvezető.

Jegyzőkönyv.

37 szám. Felvétellett Székelyhidon 1916. évi április hó 12 napján délután 4 órakor az érmelléki ref. egyházmegye rendes bíróságának — mint közigazgatási bíróságnak a monospetri-i leány egyház elleni ügyben.

JELEN VOLTAK:

A bíróság részéről: Végh József esperes és dr. Babós János gondnok elnöklete alatt: Bányay László, Szabó Mihály, Jakab József, Magyary Miklós, Konrád László, Bónis Elemér tanácsbírák, Lengyel Pál előadó és Szabó Zoltán jegyzőkönyvvezető.

A felek részéről nem jelent meg senki.

Tárgyalás alatt van Tollas István monospetri-i ref. előkönyörgő tanítónak a monospetri-i ref. egyháztanács 1916. március 6-án 1. szám alatt hozott határozata elleni felebbezése, mint közigazgatási bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitván, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozatra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt, hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset?

Nem.

Erre elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalkult, továbbá, hogy a felek és tanúk szabályszerűen megidézettek.

Elnök ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Lengyel Pál előadó ismerteti az ügy állását: A monospetri-i egyháztanács 1916 év március 6-án azt a határozatot hozta, hogy az előkönyörgő tanító folyó évre járó 8 méter fületményét nem szállíthatja haza, mivel azzal nem tartozik. Tollas István megfelebbezte e határozatot és a mai drágasági viszonyokra és a 10

éves gyakorlatra hivatkozva, arra kéri az egyházmegyei bíróságot, utasítsa az egyháztanácsot failletményének beszállítására. A bemutatott díjlevél tételei között a fabeszállítás nem szerepel, a miből az tűnik ki, hogy az egyház a fabeszállítást szivességből cselekedte.

Elnök ezután a tárgyalást berekereszti és zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott határozatát.

I T É L E T:

Egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság
Tollas István kérelmét elutasítja.

I N D O K O K:

Elkellett utasítani felebbező kérelmét, mert nem tudta igazolni, hogy failletményének beszállítására joga volna s az az egyház kötelessége lenne, mert díjlevélnek tételei között failletményének beszállítása nincs felvéve. Hogy a monospetrii leány egyház szivességből a tanító fáját éveken át hazaszállította, amiatt nem lehetett nevezett egyházat kötelezni arra, hogy a tanító fájának beszállítását a jövőre nézve kötelességének ismerje.

Elnök megállapítja, hogy az érdekelt felek közül nincs jelen az ítéletkihirdetésénél senki.

A bíróság elnöke elrendeli, hogy Tollas Istvánnak az ítélet kiadványa kézbesítettik.

Kmft.

VÉGH JOZSEF
egyházi elnök.

Dr. BABÓS JÁNOS
e. m. gondnok.

SZABÓ ZOLTÁN
jegyzőkönyvvezető,

TÁRGYMUTATÓ.

(A számok a jegyzőkönyvi számokat jelzi.)

Álmosdi egyház új 50%-os pótdója	28
Asszonyvásárai egyház kölcsönének visszafizetésére haladékat kér	26
Balaskó Ilona tanítónő bekebelezése	18
Balogh Ferencz lemondása a tanácsbírói állásról	15
Betegség miatt szabadságolt tanítók helyettesítése ügyében konventi segélykérésre utasítás	— 10
Egyházmegyei szabályrendelet felterjesztése a kerületre	14
Érmihályfalvai egyház „Ölyüs János” nevű alapítványa	29
„ „ „ Lovass Sándorné” „	30
Érmihályfalvai egyház jelentése a „dr. Nagy Albert” féle alapítvány állásáról.	31
Esperesi ima.	1
„ időszaki jelentés	3
Gyűlés alkotó tagjainak számbavétele	2
Gyűlés megnyitása	1
Háboru által okozott kár megtérítése	7
Hadbavonult tanítók halálának megállapítása	11
Iskolák fejlesztésére ismétlődő iskolák és ifjúsági egyesületek szervezésére felhívás	— 9
Iskolák túlszűfoltóságának megszüntetésére utasítás	13
Jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldöttek nevei	34
Jogorvoslatra felhívás a hagyományok kiutalásának akadályoz- tatása alkalmával	— 5
Kálvineum részére teendő alapítványra buzdítás	23
Kálvineumi díjak az egyes egyházak által fizetendők	23
Lelkészi özvegyek díjjának felemelése végett a kerület megkerestetik	22
Magyarkécz kölcsöne	25
Margittai egyház Bogdándi Sauer nevű alapítványa	32
Molnár József lemondása a dékáni állásról	16
Missiói napló készítésére figyelmeztetés	6
Nagyléta állandóan káplántartó helyül elismertetik	17
Nagyvárad tanítónőképező intézet számadása és költségvetése	20

Népiskolai tökesegélyért benyújtott kérvények helyes felsze- relésre utasítás	8
Országos ref. lelkész-egyesületbe való belépés kötelezővé tételük	23
„ „ lelkész egyesületi tagdíjhátrányok a korpótlék- ból levonandók	24
Szalacsi egyház kölcsönének kicserélése	33
Számvevőszéki elnök jelentése	21
Szentjobbi egyház pótdó kivételése	27
Tanácsbíró választás elrendelése	15
Tanítói lakbérek felemelésére kötelezés	13
Tanügyi bizottság elé terjesztendő jelentések tételére utasítás	12
Ujvári Vilma tanítónő bekebelezése	19
Vallásszérelmi ügyben hozott elvi jelentőségű miniszteri leirat tudomásul vétele	4
B i r ó s á g i ü g y e k.	
Bakos József asszonyvásári lelkész fegyelmi ügye	35
Diószegi János bihardiószegei tanító felebbezése	36
Tollas István monospetri előkönyörgő tanító felebbezése	37

